

LÄÄNERANNA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Lihula

10. veebruar 2026 nr 24

Detailplaneeringu algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine (Audru jõe ülemjooksu taastamistööd)

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) esitas Lääneranna Vallavalitsusele taotluse detailplaneeringu algatamiseks Õepa külas asuval riigi omandis oleval Õepa raba (katastritunnus 33404:003:0249, sihtotstarve 100% maatulundusmaa, pindala 318,58 ha) katastriüksusel ligikaudu 10,6 ha suurusel maa-alal.

Detailplaneeringust huvitatud isikud on Riigimetsa Majandamise Keskus ning sihtasutus Eestimaa Looduse Fond.

Detailplaneering on vajalik Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduslike ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas 2022-2027 ette pandud tööde elluviimiseks. Töid toetatakse Euroopa Liidu teadus- ja innovatsiooniprogrammi Horizon 2020 poolt rahastatava projekti „Märgalade taastamine kui lahendus süsiniku sidumiseks, lõimides inimtegevust elurikkusega“ (Water-based solutions for carbon storage, people and wilderness, akronüüm WaterLANDS, projektikood 101036484) raames.

Õepa raba katastriüksus, millel asub Lavassaare järv, paikneb koos ümbruskonnaga Lavassaare looduskaitsealal ning Natura 2000 võrgustiku Lavassaare linnu- ja loodusaladel. Detailplaneeringu eesmärgiks on kaitsekorralduslike ehitustööde jaoks ehitusõiguse määramine ning vajalike rajatiste planeerimine Lavassaare järvest lähtuva Audru jõe ülemjooksul Õepa raba katastriüksusel.

Kavandatakse Lavassaare järve veetaseme stabiliseerimist ja tõstmist abs kõrguselt ~16,1 m kõrgusele 16,3 m ning kalapääsu rajamist. Tegevuse eesmärgiks on parandada Lavassaare järve seisundit ning järve ümbruse soode veerežiimi.

Lavassaare looduskaitsealal paikneva Lavassaare järve veetase on väljavoolu süvendamise tõttu selle looduslikust tasemest ligi 1 m allpool. Järve veetaseme reguleerimise vajadus on välja toodud Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduskavas ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas 2022-2027. Vajalike tööde kavandamiseks on Tartu Ülikooli, Eestimaa Looduse Fondi, Tootsi Turvas ASi ja Riigimetsa Majandamise Keskuse koostöös valminud töö „Lavassaare ümbruse soode taastamiskava“. Taastamiskava põhjal on OÜ Inseneribüroo Steiger koostanud eskiisprojekti „Taastamistööd Audru jõel. Eskiisprojekt“, mille põhjal osutus eelistatud lahenduseks Audru jõe kalapääsu rajamine, mis on paisude rajamisest väiksema avariiriskiga ning jõe uue voolusängi rajamisest väiksema loodusmõjuga.

Detailplaneeringuga soovitakse kavandada ehitusõigus kalapääsu rajamiseks Audru jõe le selliselt, et seda oleks võimalik tulevikus ümber ehitada, et saavutada lõpptulemusena Lavassaare järve veetaseme tõstmine algele tasemele, st ligikaudu 1 meetri võrra kõrgemale võrreldes praeguse tasemega. Ühekorraga ei ole nii ulatuslik veetaseme tõstmine võimalik järve lõunaosas kujunenud kaitseväärtusliku õõtsiksoo tõttu. Õõtsiksoo suudab kohaneda mõnekümne sentimeetrise veetaseme tõstmisega, mistõttu peab järve algse veetasemeni jõudmine toimuma mitmes etapis.

Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduskavas seatud lõppeesmärk: tõsta Lavassaare veetaset 1 m võrra ehk 17,3 m tasemele, ei mõjutaks järvest 650 m kaugusel asuvaid AS Tootsi Turvas turbaväljasid ega tooks kaasa vajadust turbaväljasid ümbritseva kaitsevali tõstmiseks.

Detailplaneeringuga on kavas teha Audru jõe kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek 0-meetrini Lavassaare järve veetaseme tõstmiseks vajalike rajatiste rajamiseks Audru jõkke ja selle kaldaalale.

Hooneid ning kavandatavate rajatiste teenindamiseks püsivalt ligipääsu planeeringualale ei kavandata. Vajalik on leida planeeringualal ajutise ligipääsu asukoht, väljakaevatava materjali ja ehitusmaterjalide ajutise ladustamise alad ning paisu tiibade rajamiseks vajaliku pinnasmaterjali varumise alad. Juurdepääs planeeringualale võib osutuda vajalikuks ka ehitustööde järgselt, et tagada rajatiste hooldamise, parandamise ning ümberehitamise võimalus tulevikus.

Hooned ja tehnovõrgud planeeritaval alal puuduvad ning nende ehitamisõigust detailplaneeringuga ei taotleta.

LKS § 38 lg 3 kohaselt on ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

Detailplaneeringu koostamine ehitusõiguse määramiseks kalda ehituskeeluvööndis on vajalik, kuna ei taotluse esitamise ajal kehtiv looduskaitseadus, Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027 ega Lavassaare looduskaitseala kaitse-eeskiri ei anna selgesõnalist õigust kaitsekorralduslike tööde läbiviimiseks ehituskeeluvööndis. Samas eeldab Lavassaare järve veetaseme stabiliseerimine ning selleks Audru jõe le kalapääsu rajamine ehitustööd Audru jõe kalda ehituskeeluvööndis. Arvestades kavandatavate rajatiste iseloomu, siis ei rakendu sellele ükski looduskaitseaduse § 38 lg 4 või 5 kohane erisus seega tegevuse elluviimiseks on vajalik ehituskeeluvööndi vähendamine, mida saab teha detailplaneeringu alusel.

Detailplaneeringu algatamise ajal kehtiva Koonga valla üldplaneeringu järgi asub planeeringuala hajaasustuses alal kus maakasutuse juhtsihtotstarvet ei ole määratud. Detailplaneeringuga ei kavandata üldplaneeringu põhilahenduse muutmist kuid tulenevalt Audru jõe kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekust on tegemist valla üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga. Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda Keskkonnaameti nõusolekul kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu alusel (looduskaitseadus (LKS) § 40 lg 4 p2).

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 77 lõike 1 kohaselt algatab üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 22 lg 1 p 31 kohaselt kuulub üldplaneeringu algatamine ja lõpetamine volikogu ainupädevusse. PlanS § 74 lõike 8 alusel on üldplaneeringu koostamise korraldaja kohaliku omavalitsuse üksus. Lääneranna

Vallavolikogu on 14.12.2017. a määrusega nr 7 delegeerinud PlanS tulenevad otsustusõigused, välja arvatud volikogu ainupädevuses otsustusõigused, Lääneranna Vallavalitsusele.

PlanS § 142 lõike 2 alusel kohaldatakse üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisele üldplaneeringu koostamisele ettenähtud menetlust. Koostööle ja kaasamisele kohaldatakse detailplaneeringu koostamisele ettenähtud nõudeid.

PlanS § 124 lõike 6 kohaselt tuleb detailplaneeringu koostamisel, mis eeldatavalt avaldab Natura 2000 võrgustiku alale mõju ja PlanS § 125 lõike 1 punktis 4 ja §-s 142 nimetatud detailplaneeringu koostamisel anda eelhindang ja kaaluda keskkonnamõju strateegilist hindamist, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest.

Detailplaneeringu algatamise otsuse lisaks on Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang (koostaja LEMMA OÜ, 26.11.2025), milles järeldati, et detailplaneeringuga kavandatud tegevuste elluviimisega ei kaasne olulist keskkonnamõju Natura 2000 alale ning detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ei ole vajalik järgnevatel põhjustel:

- 1) Tulenevalt Natura eelhindangus esitatud analüüsist, siis on kavandatava tegevusega välistatud ebasoodne mõju Lavassaare loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele. Tegu on kaitsekorraldusliku tegevusega, mille oodatav mõju loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele on positiivne.
- 2) Planeeringu elluviimisega ei kaasne olulist ebasoodsat mõju looduskeskkonnale.
- 3) Kavandatava tegevuse elluviimisel säilib roheline võrgustiku terviklikkus ning ei teki terviklike loodusalade killustumist. Kavandatava tegevuse elluviimisel ei lange looduslike või pool-looduslike alade osatähtsus tugalal alla 90% pindalast. Negatiivne mõju rohevõrgustikule puudub.
- 4) Kavandatava tegevusega kaasnev mõju pinnaveele on positiivne. Tegevusega on tagatud kalade liikumine Audru jões. Mõju põhjaveele puudub.
- 5) Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole ette näha ülenormatiivse välisõhu saaste, mürahäiringu, soojuse, kiirguse, vibratsiooni või lõhnahäiringu tekkimist.
- 6) Kavandataval tegevusel puudub mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele. Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole ette näha mõju varale.
- 7) Kultuurimälestiste riikliku registri andmetel detailplaneeringu alal ja naabruses mälestised puuduvad. Mõju kultuuriväärtustele detailplaneeringu realiseerimisel puudub.

Planeeringu elluviimisega ei kaasne olulist negatiivset mõju looduskeskkonnale. Lavassaare järve veetaseme stabiliseerimise mõju rabaalal elutsevatele kaitsealustele liikidele ja ka teistele järves ning selle kallastel elutsevatele liikidele on pigem positiivne. Tegemist on ühtlasi Natura alade kaitse-eesmärkide täitmiseks vajaliku kaitsekorraldusliku tegevusega, millel on mitmetele kaitse eesmärgiks olevatele kooslustele ja liikidele positiivne mõju. Negatiivne mõju rohevõrgustikule puudub.

Kui detailplaneering koostatakse arvestades keskkonnakaitsealaseid õigusakte ja norme, lähtutakse otsusele lisatud keskkonnamõtjude eelhindangust ning arvestatakse ümbruskonna olude ja keskkonnatingimustega ning rakendatakse vastavaid ennetus- ja leevendusmeetmeid, siis ei kaasne detailplaneeringu elluviimisega tõenäoliselt olulist negatiivset keskkonnamõju ja ei põhjustata keskkonnas pöördumatuid negatiivseid muudatusi, ei seata eeldatavalt ohtu inimese tervist, heaolu, kultuuripärandit ega vara. Planeeringuga kavandatu elluviimisega kaasnevat võimalikku keskkonnoahtu saab vältida või viia miinimumini, kui ehitiste ja tegevuste

asukohtade valikul, projekteerimisel ja ehitiste edasisel kasutamisel arvestatakse planeeringuala selle ümbruse maastiku ja looduskeskkonna eripära. Kui kavandatav tegevus arvestab keskkonnakaitse nõudeid, ei ole mõju suurus ja ruumiline ulatus ümbritsevale keskkonnale ohtlik ega ületa keskkonna vastupanu- ja taastumisvõimet. Planeeritav tegevus ei ole olulise negatiivse keskkonnamõjuga ning keskkonnamõju strateegiline hindamine algatamine ei ole vajalik ning keskkonnatingimustega arvestamine on võimalik planeerimisseaduse § 126 lg 1 kohaselt planeerimismenetluse käigus.

Tulenevalt KeHJS § 33 lõikest 6 tuleb KSH vajalikkuse üle otsustamisel enne otsuse tegemist küsida seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt, edastades neile seisukoha võtmiseks KeHJS § 33 lõike 3 punktides 1 ja 2 ning lõigetes 4 ja 5 nimetatud kriteeriumide alusel tehtud otsuse eelnõu.

PlanS § 81 lõike 1 ja § 142 lõike 2 alusel esitab planeeringu koostamise korraldaja üldplaneeringut muutva detailplaneeringu algatamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu ning detailplaneeringu lähteseisukohad nende kohta ettepanekute saamiseks PlanS § 127 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele ning määrab ettepanekute esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui 30 päeva.

Detailplaneeringu algatamise otsuse eelnõu, KSH eelhindang ning detailplaneeringu lähteseisukohad esitati Keskkonnaametile ja teistele asjaomastele asutustele seisukoha andmiseks ja ettepanekute esitamiseks ning naaberkinnisasjade omanikele arvamuse andmiseks (Lääneranna Vallavalitsuse kiri 02.12.2025 nr 2025/8-1/1182-1).

Kliimaministeerium (kiri 7-15/25/5293-2. 09.12.2025) ettepanekuid ei esitanud, kuid juhis tähelepanu asjaolule, et detailplaneeringu ala hõlmab maardla-ala ning tegi ettepaneku kaasata detailplaneeringu menetlusse asjaomase asutusena Eesti Geoloogiateenistus. Vastavalt Kliimaministri 14.12.2024 volitusele nr 1-2/24/507 "Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks" p. 1.2 on Eesti Geoloogiateenistust volitatud kooskõlastama detailplaneeringuid, kui detailplaneeringu ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal.

Keskkonnaamet osutab oma kirjas 23.12.2025 nr 6-2/25/22770-2, et EELIS andmetel asub planeeringuala kogu ulatuses Lavassaare looduskaitsealal (KLO1000645) ning Lavassaare looduslal (RAH0000553) ning on seisukohal, et lähtudes detailplaneeringu eesmärgist (tegemist on kaitsekorralduslike töödega), esitatud keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH) eelhindangust, planeeringuala keskkonnatingimustest ja teadaolevast informatsioonist, ei ole eeldada olulise keskkonnamõju ilmnemist (KeHJS § 22 mõistes) ning KSH algatamine ei ole eeldatavalt vajalik. Keskkonnaamet palub detailplaneeringu koostamisel lähtuda kirjas 23.12.2025 nr 6-2/25/22770-2 esitatud märkustest, KSH järeldustest, üldistest keskkonnakaitsealistest meetmetest ja planeerimisseaduse § 126 lg-st 1. Detailplaneeringu lähteseisukohti täiendati vastavalt Keskkonnaameti kirjas 23.12.2025 nr 6-2/25/22770-2 esitatud märkustele. Planeeringu menetlusse kaasatakse asjaomase asutusena Eesti Geoloogiateenistus ning puudutatud isikuna Tootsi Turvas AS.

Detailplaneeringu algatamise otsuse eelnõu ja lähteseisukohtade sõnastust täpsustati vastavalt Eestimaa Looduse Fondi ja Riigimetsa Majandamise Keskuse tähelepanekutele (09.01.2026 kiri nr 2026/8-1/1182-3 12.01.2026).

Detailplaneeringu lahendus, kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ulatus ning kehtestamise võimalikkus selgub planeeringu menetlemise käigus.

Detailplaneeringu algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise otsusega on võimalik tutvuda Lääneranna valla veebilehel www.laanerannavald.ee ning tööpäeviti Lääneranna Vallavalitsuses aadressil Jaama tn 1, Lihula linn, Lääneranna vald.

Juhindudes looduskaitseaduse § 40 lõike 4 punktist 2; planeerimisseaduse § 77 lõikest 1, § 142 lõike 1 punktist 3, lõikest 2 ja lõikest 6; keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 2 punktist 3, § 34 lõikest 2, § 35 lõigetest 3 ja 6; võttes aluseks Koonga valla üldplaneeringu ning lähtudes huvitatud isiku esitatud detailplaneeringu algatamise taotlusest Lääneranna Vallavolikogu

otsustab:

1. Algatada Õepa külas Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu koostamine Õepa raba katastriüksusel, katastritunnus 33404:003:0249.
2. Määrata planeeringuala 10,6 ha suuruses vastavalt otsuse lisale 1.
3. Detailplaneeringu eesmärgiks on Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduslike ehitustööde jaoks ehitusõiguse määramine, rajatiste planeerimine, taristu lahendamine ning kalda ehituskeeluvööndi vähendamine Lavassaare järvest lähtuva Audru jõe ülemjooksul Õepa raba katastriüksusel. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek valla üldplaneeringu muutmiseks.
4. Mitte algsatada Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist kuna detailplaneeringu elluviimisega kaasnevad tegevused ei oma olulist keskkonnamõju ega ebasoodsat mõju Lavassaare looduskaitseala ning Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusalaade kaitse-eesmärkidele vastavalt otsuse lisas 2 toodud Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangule (Lemma OÜ, 26.11.2025). Detailplaneering on vajalik kaitsekorralduslike tegevuste läbi viimiseks ning seeläbi Natura 2000 väärtustele positiivse mõju saavutamiseks.
5. Kinnitada detailplaneeringu lähteseisukohad vastavalt otsuse lisale 3.
6. Enne detailplaneeringu koostamise alustamist huvitatud isikutel sõlmida Lääneranna Vallavalitsusega asjakohane leping detailplaneeringu koostamise korraldamiseks. Detailplaneeringu koostamise kulud ning kõik planeeringu elluviimisega seotud kulud kannavad planeeringust huvitatud isikud.
7. Detailplaneering koostada vastavalt planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavatele nõuetele (riigihalduse ministri 17.10.2019 määrus nr 50) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhendmaterjalidele. Detailplaneeringu seletuskirjas esitada muuhulgas planeeringu elluviimiseks vajalikud tegevused ja nende elluviimise järjekord.
8. Detailplaneering koostada koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb. Planeeringu koostamisse kaasata isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla planeeringu koostamisse kaasatud.
9. Detailplaneeringu koostamise algataja, vastuvõtja ja kehtestaja on Lääneranna Vallavolikogu.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Lääneranna Vallavalitsus (Jaama 1, Lihula linn, Lääneranna vald, vallavalitsus@laaneranna.ee).

10. Käesoleva detailplaneeringu koostamisega ei kaasne Lääneranna vallale kohustust detailplaneeringukohaste avalikuks kasutamiseks ette nähtud tee ja sellega seonduvate rajatiste, haljastuse, välisvalgustuse või muude avalikes huvides olevate tehnorajatiste väljaehitamiseks kuna ei kavandata avalikuks kasutamiseks ette nähtud teid ega tehnovõrke.

11. Lääneranna Vallavolikogu võib detailplaneeringu koostamise lõpetada, kui koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus või planeeringu eesmärk muutub oluliselt koostamise käigus.

12. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

13. Teavitada otsusest Keskkonnaametit ning teisi asjaomaseid asutusi.

14. Avaldada teade detailplaneeringu algatamisest Ametlikes Teadaannetes, Lääneranna valla veebilehel ning ajalehes Pärnu Postimees ja Lääneranna Teataja.

15. Käesolevat otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul otsuse teatavakstegemisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras või vaide Lääneranna Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Malk
volikogu aseesimees